

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

ส่วนใหญ่ทุกประเทศในปัจจุบันต้องเผชิญปัญหาการดำเนินนโยบายที่เหมาะสมกับชาวต่างด้าวที่พำนักอาศัยอยู่ในประเทศของตน เพราะชาวต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในแต่ละประเทศ มีทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล ดังนั้น จึงมีผู้สนใจให้การศึกษาปัญหาของชาวต่างด้าวในแต่ละประเทศตลอดมา โดยเฉพาะเจ้าของประเทศที่ให้การพำนักพักพิงต่อชาวต่างด้าว ยิ่งต้องให้ความสนใจมากเป็นพิเศษต่อการศึกษาบทบาทและปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวต่างด้าวในประเทศของตน ทั้งนี้ เพื่อผลประโยชน์ในการที่จะกระตุ้นให้ประชาชนและรัฐบาลของตนเข้าใจปัญหาค้นต่างด้าว และดำเนินนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับคนต่างด้าวให้เหมาะสม

สำหรับประเทศไทย ชาวต่างด้าวที่ควรระแวงใจใส่และให้การศึกษามากเป็นพิเศษ คือ ชาวจีน เพราะชาวจีนเป็นกลุ่มชนต่างด้าวที่มีจำนวนมากที่สุดในบรรดาคนต่างด้าวชาติต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย และยิ่งกว่านั้นชาวจีนต่างด้าวและลูกหลานชาวจีนที่มีสัญชาติไทย แต่ยังคงยึดถือวัฒนธรรมและแนวทางแห่งชีวิตตามแบบจีน บุคคลเหล่านี้ยังมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมต่อประเทศไทยอีกด้วย ฉะนั้น การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับชาวจีนในยุคปัจจุบัน ในขณะที่ภาวะการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศตลอดจนการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีผลสืบเนื่องต่อปัญหาชาวจีน ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วและน่าห่วงใย จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ประชาชนชาวไทยควรจะหันมาพิจารณาปัญหาชาวจีนและการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในอดีตที่มีต่อปัญหาชาวจีน ว่ามีลักษณะสำคัญประการใด และมีความเหมาะสมมากน้อยแค่ไหน เพื่อที่จะประเมินเอาผลดีและผลเสียในอดีตเหล่านั้นมาพิจารณาหาข้อยุติที่เหมาะสมในยุคปัจจุบัน

เนื่องจากโฉมหน้าของประเทศไทยในยุคปัจจุบัน เกิดขึ้นเพราะการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ เมื่อปี พ.ศ. 2475 ในขณะที่เดียวกันนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัยต่างให้ความสำคัญต่อปัญหาชาวจีนตลอดมาจนกระทั่งรัฐบาล

แต่ละยุคต่างถือว่าปัญหาการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวจีน เป็นปัญหาหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของรัฐบาล ดังนั้น การวิเคราะห์และการศึกษานโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา จนถึงปี พ.ศ. 2500 ซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญช่วงหนึ่งของประเทศไทย จึงเป็นปัญหาที่ควรแก่การพิจารณา และการแสวงหาข้อเท็จจริงที่แท้จริง ถึงแนวปัญหาที่เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต แคล้วคล้ำที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลในช่วง 25 ปี ที่ศึกษาครั้งนี้ **ควรจะเปิดเผย** ไม่ควรมีผลกระทบกระเทือนต่อปัญหาบทบาทต่าง ๆ ของชาวจีน และการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ในการศึกษาและเรียบเรียงนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีน ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 - 2500 ผู้เขียนกำหนดความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. มุ่งวิจัยและค้นคว้าหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลไทย ในช่วง 25 ปีนี้ ที่นำไปใช้ดำเนินนโยบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีน
2. มุ่งค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยแต่ละอย่างนำไปสู่การกำหนดนโยบายแต่ละอย่างของรัฐบาลที่มีต่อปัญหาชาวจีน
3. มุ่งค้นคว้าหาผลสะท้อนและผลลัพธ์ของการดำเนินนโยบายแต่ละอย่างแต่ละครั้งของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีน
4. มุ่งสรุปหาข้อเท็จจริงในทางประวัติศาสตร์ อันเกิดขึ้นเนื่องจากการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 - 2500 ตลอดจนการเสนอแนะบางประการต่อการศึกษาและการกำหนดนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อปัญหาชาวจีน เพราะผู้เขียนมีความเชื่อมั่นว่าหลักฐานและข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ควรค่าแก่การค้นคว้าอย่างจริงจังในโอกาสต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยปัญหานโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนครั้งนี้ ผู้เขียนจะวิจัยและศึกษานโยบายของรัฐบาลไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 - 2500 ที่นำไปใช้แก้ไขปัญหาชาวจีน โดยพิจารณาจากนโยบายต่าง ๆ ทุกอย่าง ทั้งนโยบายการเมือง การปกครอง นโยบายทางเศรษฐกิจ และนโยบายการศึกษา ตลอดจนนโยบายทางอื่น ๆ ที่มีผลต่อชาวจีนในช่วง 25 ปีนี้ โดยผู้เขียนจะอาศัยข้อเท็จจริงที่คนทั่วไปมองว่าเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการกำหนดและพิจารณาโยบายของรัฐบาลแต่ละยุค ทั้งนี้ เพื่อคงไว้ซึ่งความรู้สึกและบรรยากาศของกาลเวลาในแต่ละสมัย ตลอดจนการคำนึงถึงเหตุผลและความถูกต้องที่แท้จริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อให้ขอบเขตและผลงานวิจัยครั้งนี้มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และทางวิชาการมากที่สุด

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัยปัญหานี้ จะทำให้ผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์สมัยใหม่ในเรื่อง ปัญหาชาวจีนในประเทศไทยและการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีน สามารถทราบปัญหาและข้อเท็จจริงที่ถูกต้องที่เกิดขึ้นในอดีต ตลอดจนการพิจารณาปัญหาในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เพราะข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากการค้นคว้าวิจัย ไม่ใช่กำหนดขึ้นมาเองตามทัศนะของผู้เขียน หรือตามแนวโน้มของสังคมและข้อมูลในปัจจุบัน

วิธีการวิจัย

ในการวิจัยปัญหาเรื่องนี้ ผู้เขียนจะใช้วิธีพรรณนาและวิเคราะห์ (Descriptive and Analytical) เป็นแนวทางให้ทราบถึงลำดับขั้นตอนของเหตุการณ์ และการกำหนดนโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัยในอดีต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 - 2500 โดยอาศัยวิธีการทาง

ประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ตลอดจนหลักการและวิธีการต่าง ๆ ของ
 วิชาการทางสังคมศาสตร์ (Analysis of Social Sciences) เข้าช่วยเหลือในการ
 วิเคราะห์ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ได้จากแหล่งคนควาต่าง ๆ เพื่อให้การวิจัยที่ได้ข้อมูล
 สำคัญจากแหล่งคนควา (Documentary Research) เป็นการวิจัยที่เต็มไปด้วยเหตุผล
 และความถูกต้องตรงตามสภาพข้อเท็จจริงที่หลักฐานปรากฏอยู่

สำหรับข้อมูลที่นำมาใช้วิจัยหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ครั้งนี้จะมีทั้ง สำเนา เอกสาร
 ทางราชการ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ ระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง ประกาศต่าง ๆ
 พระราชบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและเรื่องที่วิจัย โดยอาศัยแหล่งคนควา
 หลายนางด้วยกัน เช่น กองจดหมายเหตุและกองหอสมุดแห่งชาติ, แผนกเก็บเอกสารและ
 หอสมุดของกระทรวงมหาดไทยต่าง ๆ, ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย หอสมุดกลางและ
 หอสมุดประจำคณะและภาควิชา ของสถาบันต่าง ๆ เช่น สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร-
 ศาสตร์, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยา-
 ลัย และหอสมุดสภามหาวิทยาลัย นอกจากนี้ข้อมูลบางอย่างยังได้รับความช่วย
 เหลือเกื้อกูลจากชาวต่างประเทศที่เก็บรักษาข้อเท็จจริงมาอย่างไว

การเสนอเรื่อง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยงานทางประวัติศาสตร์ การเสนอเรื่อง
 จึงเป็นแบบพรรณนาและวิเคราะห์ โดยจะแบ่งเนื้อเรื่องและปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน
 ของแต่ละยุค แต่ละรัฐบาลออกเป็น 6 บท ด้วยกัน คือ

1. บทที่ 1 เป็นเรื่องประวัติความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับประเทศไทยก่อน
 พ.ศ. 2475 เพื่อให้ผู้ศึกษาทราบถึงแนวทางการค้ำเนินนโยบายของรัฐบาลและปัญหาของ
 ชาวจีนแต่ละสมัย ก่อนปี พ.ศ. 2475 ว่ามีลักษณะความเป็นมาอย่างไร

2. บทที่ 2 เป็นบทที่กล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวจีนที่หมักหมมมาจนถึง
 ปี พ.ศ. 2475 และรัฐบาลสมัยนั้นเป็นรณมานโยบายและแนวทางอย่างไรในการแก้ไข
 ปัญหาแต่ละอย่างที่เกี่ยวของกับชาวจีน

3. บทที่ 3 เป็นบทที่กล่าวถึงนโยบายเขตและรุนแรงของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งนำมาใช้เป็นปฏิบัติต่อชาวจีน จนกระทั่งถึงตอนปลายสงครามโลก เมื่อปี พ.ศ. 2487 ซึ่งรัฐบาลชุดนี้ต้องลาออกไป

4. บทที่ 4 เป็นบทที่กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงท่าทีและการผ่อนปรนนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีน ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงอย่างมาก ตั้งแต่ตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ในขณะที่เดียวกันก็จะวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงของปฏิกริยาต่าง ๆ ของชาวจีน ซึ่งเป็นทั้งสาเหตุและผลลัพธ์ของการดำเนินนโยบายทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษาของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในสมัยนั้น

5. บทที่ 5 เป็นบทที่กล่าวถึงการหวนกลับมาของการใช้นโยบายและการเพิ่มความเข้มงวดต่าง ๆ ของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่มีต่อชาวจีน จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2500 อันเป็นปีที่สิ้นสุดอำนาจทางการเมืองอย่างถาวรของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม

6. บทที่ 6 เป็นบทสรุปและความคิดเห็น โดยจะกล่าวสรุปถึงประเด็นปัญหาการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมการศึกษา ในช่วงสมัย พ.ศ. 2475 - 2500 ที่รัฐบาลนำมาใช้เป็นนโยบายที่มีต่อชาวจีน ทั้งนี้โดยพิจารณาสรุปหาปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคหรือปัญหาการส่งเสริมให้นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ในขณะที่เดียวกันผู้เขียนก็จะแสดงทัศนะและความคิดเห็นบางประการที่จะได้จากการวิจัยเรื่องนี้

คำจำกัดความ

1. คำว่า "ชาวจีน" หมายถึง ผู้ที่มีลักษณะความเป็น "จีน" ตามวัฒนธรรมและแนวทางการดำรงชีวิตตามแบบชาวจีนทั่วไป เพราะฉะนั้น ชาวจีนในที่นี้จึงรวมทั้งชาวจีนที่เป็นชาวจีนค่างขาว และชาวจีนที่ยังคงความเป็นจีนอยู่ ถึงแม้ว่าตามกฎหมายบุคคลเหล่านั้นจะเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ตามสภาพเป็นจริง ชาวจีนเหล่านั้นนอกจากจะมีเชื้อสายบรรพบุรุษเป็นจีนแล้ว ยังดำเนินชีวิตและยึดถือแนวทางความเป็นจีนตลอดมา ทั้งขนบธรรมเนียมประเพณี การใช้ภาษา การศึกษา และความเป็นอยู่อย่างชาวจีนทั่วไป

2. คำว่า "รัฐบาลคณะราษฎร" ในที่นี้หมายความว่า รัฐบาลไทยภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จนกระทั่งถึงรัฐบาลสมัย พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีครั้งสุดท้าย ในปลายปี พ.ศ. 2481

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย